

Inspelade föreläsningar – hjälper eller stjälper de?

Ann-Sofi Rehnstam-Holm, Högskolan Kristianstad

Recension av artikeln ”A study exploring the impact of lecture capture availability and lecture capture usage on student attendance and attainment” av Edward, M. R. & Clinton M-E. 2019. *Higher Education* 77:403–421. <https://doi.org/10.1007/s10734-018-0275-9>.

Genom covid-19-pandemin har användningen av digitala resurser inom högre utbildning ökat markant och många programutbildningar och kurser kommer inte självklart att helt gå över till ”business as usual”, dvs traditionell undervisning på plats. Samtidigt varnas det för att man vid videobaserade interaktioner mellan människor dels får en rent mental utmattning, dels inte kan fånga upp de signaler som man gör vid ett möte ansikte mot ansikte med studenterna. Många av oss lärare har också reagerat på hur oerhört tråkigt och oinspirerande det är att föreläsa via zoom inför en mängd svarta rutor. En av plussidorna med en zoomföreläsning är dock att man som lärare lätt kan spela in densamma. Men nyttan av inspelningar av zoomföreläsningar är omdiskuterad. Tanken är att de studenter som inte kan närvara digitalt ska kunna tillgodogöra sig föreläsningen vid ett senare tillfälle. Likaså att studenter som behöver repetera svåra delar av kursen på så sätt kan titta igenom föreläsningen ytterligare gånger för att få klarhet. Men fungerar det verkligen som vi tänkt oss? Vi kanske gör studenterna en björntjänst?

I artikeln ”A study exploring the impact of lecture capture availability and lecture capture usage on student attendance and attainment” av Edward & Clinton publicerad i *Higher Education* (mars 2019) redovisas en studie av studenters olika beteendemönster relaterat till tillgänglighet eller ej av inspelade föreläsningar, så kallade ”lecture captions”. Tidigare forskning har visat att det finns ett samband mellan närvaron på föreläsningar och studenters lärstrategier, där låg närvaro ofta är kopplad till ytlinläring och hög närvaro är kopplad till djupinläring. Det förekommer också en diskussion om inspelade föreläsningar är ett komplement eller ett substitut, dvs använder studenterna verkligen de inspelade föreläsningarna som vi förväntar oss?

I Edward & Clintons analys ingick studier av studenter på en metodkurs inom det naturvetenskapliga området två olika år, 2015 respektive 2016. Kohorten var lika stor (161 resp. 160 studenter) och kursens innehåll, undervisningstid och lärare hade inte ändrats. Den enda skillnaden var att då kursen gavs 2016 hade föreläsningarna också filmats och lagts ut till studenterna. Närvaron på fysiska föreläsningstillfällen registrerades genom att studenterna fick fylla i en närvarolista efter 30 minuters föreläsning. Utifrån närvaron på dessa föreläsningar kunde författarna dela in studentgruppen i tre kategorier; hög, medel, eller låg närvaro. Studenternas användning av de inspelade föreläsningarna registrerades genom att kontrollera användardata, med kravet att studenterna hade tittat på minst fem procent av föreläsningen. Detta kontrollerades vid två tillfällen under kursens gång, dels några dagar efter varje föreläsning, dels strax innan slutexaminationen av kursen då totalanvändningen av de inspelade föreläsningarna registrerades. Vid första tillfället hade de inspelade föreläsningarna endast använts av 32 % av studenterna och inför examinationen var det fortfarande bara lite mer än hälften (59 %) av studenterna som hade utnyttjat denna möjlighet.

När den fysiska närvaron på föreläsningar jämfördes mellan de två årens kurstillfällen visade det sig att den hade drastiskt minskat år två, dvs efter att föreläsningarna hade spelats in sjönk närvaron i realtid. Den grupp studenter som tidigare haft hög närvaro på plats vid föreläsningarna var i stort sett densamma (ca 25 %), medan gruppen som inte var närvarande på föreläsningarna alls 2015 eller varken tittade på filmerna eller var på plats 2016 fördubblades (19 % till 39 %). Gruppen med medelhög närvaro på plats 2015 hade också minskat efter införandet av de inspelade föreläsningarna 2016. Detta mönster hade kanske varit problematiskt om det inte hade haft någon påverkan på studenternas betyg på kursen. Nu var så inte fallet, d.v.s. det fanns en tydlig korrelation mellan frånvaro på de fysiska föreläsningarna och sämre kursbetyg.

Så vad kan vi lära oss av denna studie? Är det kanske så att vi inte hjälper studenterna genom att spela in våra zoomföreläsningar, utan snarare stjälper? Det är tydligt från denna studie att studenter som av olika anledningar inte deltar vid föreläsningstillfället i realtid, inte självklart tar igen detta genom att titta på de inspelade föreläsningarna. Inspelningarna leder däremot till minskad närvaro på plats i föreläsningssalen. Då valet att spela in eller ej ligger hos varje enskild lärare är denna och liknande studier viktiga, då trycket på oss lärare kan vara

massivt både från kollegor och studenter om vi väljer att inte spela in. Det är också viktigt att förklara och ha goda argument om man väljer att inte spela in sina zoomföreläsningar.

Viktigt är dock att komma ihåg att denna studies grundläggande syfte var att studera skillnaden mellan föreläsningar på campus kontra inspelningar av dessa som gjordes tillgängliga för studenterna. Studien handlade inte om en omläggning av undervisningen mot ett mer studentcentrerat lärande, med inspelade föreläsningar som sedan följs upp genom seminarier eller liknande aktiviteter. Vad som däremot är klart är att det behövs en kritisk reflektion och diskussion kring slentrianmässig inspelning av föreläsningar. Har de verkligen den funktion vi vill uppnå, dvs studenter som presterar bättre, en ökad genomströmning och ökad flexibilitet för studenterna? Den slutsats man kan dra av Edwards & Clintons studie är att man bör göra mer medvetna val av undervisningsstrategier.